

OBUSTAVLJANJE PARNIČNE DELATNOSTI RADI POKUŠAJA PORAVNANJA PRED MIROVNIM VECEM

1. Posle dvadeset godina primene, prestao je da važi stari Zakon o parničnom postupku.¹⁾ Prvi zakon o parničnom postupku nove Jugoslavije, donet 1956. g., menjan i dopunjavan više puta,²⁾ najčešće radi usaglašavanja sa promenama u organizacionim procesnim zakonima, zamenjen je novim Zakonom o parničnom postupku.³⁾

Novi Zakon o parničnom postupku⁴⁾ doneo je više novina u naš procesni sistem.⁵⁾ Jedan od njih sreće se u postupku u stvarima male vrednosti, u tzv. maličnom postupku.⁶⁾

U tekst novog Zakona o parničnom postupku, integrisana je, uz izvesne izmene, ranija peta novela starog Zakona o parničnom postupku, ranija glava XXIX-a, koja je nosila marginalni naslov „Postupak u sporovima male vrednosti”.⁷⁾ Uz stari, delimično izmenjen tekst, do-

¹⁾ Sl. l. 4/57 od 23. 1. 1957; stupio na snagu 24. 4. 1957. g., osim čl. 84. i 481., koji su stupili na snagu tek 25. 4. 1958. g.

²⁾ Zakon o parničnom postupku je menjan i dopunjavan Zakonima o izmenama i dopunama Zakona o parničnom postupku i to: 1961. g. (Sl. l. 52/61) 1965 g. (Sl. l. 12/65) 1971. g. (Sl. l. 1/71) 1972 (Sl. l. 23/72) i 1974. g. (Sl. l. 6/74).

³⁾ Sl. l. 4/77 od 14. 1. 1977 (Ispравke u Sl. l. 36/77).

⁴⁾ Novi Zakon o parničnom postupku ima za osnovu tekst starog Zakona o parničnom postupku. Prvobitno je bilo zamišljeno da se Zakon još jednom izmeni i dopuni. Kako je stari tekst pretrpeo oko tri stotine promena, Savezno veće Skupštine SFRJ, koje je usvojilo opsežan Nacrt izmena i dopuna Zakona o parničnom postupku, zatražilo je septembra 1976. g. od Izvršnog veća da Predlog zakona izradi kao nov zakon. Kasnije su, u skupštinskim telima, bili podneseni amandmani na Predlog zakona, koji danas, sa podnesenim predlogom, čine tekst novog Zakona o parničnom postupku.

⁵⁾ Bez obzira što je novi Zakon o parničnom postupku rađen tako što je prerađivan, menjan, dopunjavan i popravlján tekst starog Zakona o parničnom postupku, to je sasvim nov zakon. Međutim, na naslovnoj strani „Zakona o parničnom postupku”, koji je izdala Novinsko-izdavačka ustanova „Službeni list SFRJ”, u ediciji „Zbirka saveznih propisa”, stoji „XI prerađeno i dopunjeno izdanje” (!?) iako je to prvo izdanje novog zakona.

⁶⁾ O maličnom postupku detaljno videti: Poznić, B. — Povodom izmena i dopuna ZPP, Anali, 5—6/72; Markota, Objavljivanje presuda i žalba protiv presude u sporovima male vrednosti, Jugoslovenska advokatura, 5. 6/72; Karlovčan, I. — Postupak u sporovima male vrednosti po noveliranom ZPP, Naša zakonitost, 7/72; Minaković, A. — Postupak u sporovima male vrednosti, Pravni život, 10/72, Kuzle, K. — Prilog praktičnoj primeni nekih odredaba ZPP-a o sporovima male vrednosti, Naša zakonitost, 3/73; Dika, M. — Neki problemi postupka u sporovima male vrednosti, Naša zakonitost, 6/73; Rakić, V. — Neka pitanja postupka u sporovima male vrednosti, Anali, 3/76; Serdar, — Novine u ZPP, Privrednopravni priručnik, 10/72; Vaić, — Postupak u sporovima male vrednosti, Privreda i pravo, 12/73.

⁷⁾ U novom Zakonu o parničnom postupku (tako je bilo i u starom) marginalni naslov uz glavu o maličnom postupku je „Postupak u sporovima male vrednosti. Očigledno je da redaktori Zakona nisu vodili računa o pravničkoj ter-

dat je još jedan član — čl. 468. koji predstavlja novinu u našem procesnom sistemu. Novi zakon je propisao dužnost parničnog suda da predmet male vrednosti obavezno uputi mirovnom veću radi pokušaja poravnanja.

U tekstu Nacrta Zakona o parničnom postupku nije bilo odredbe koja bi odgovarala današnjem čl. 468. Ova odredba je nastala usvajanjem amandmana na Predlog zakona u skupštinskim odborima. To je ujedno, možda i razlog i objašnjenje, što je ova odredba tehnički nedoterana, neprecizna, što se ne uklapa harmonično u postojeći procesni sistem, i što otvara niz problema, teorijskog i praktičnog značaja.

Treba primetiti da upućivanje stranaka pred mirovno veće radi pokušaja poravnanja nije sasvim nova ustanova. Još na samom početku rada i delovanja mirovnih veća u našem sistemu, sudovi su često sami upućivali stranke pred mirovna veća da pokušaju da mirnim putem reše svoj spor iako to nije bilo predviđeno Zakonom o parničnom postupku.⁸⁾ Kasnije, sudovi su postepeno sasvim napustili ovu praksu i prestali da upućuju parničare pred mirovna veća. Sudovi su sami pokušavali da mire parničare, kako je, uostalom, i bilo predviđeno zakonom, pošto se postupak na taj način sprovodio brže, bez odugovlačenja, i sporovi se brže rešavali, što nije bilo bez značaja u uslovima stalne preopterećenosti sudova.

2. Nova odredba o pokušaju poravnanja pred mirovnim većem tek treba da počne da se primenjuje. Primenjena ove nove odredbe Zakona o parničnom postupku zavisi od niza raznih okolnosti. Zato je i Zakon o parničnom postupku prepustio republikama i pokrajinama da odluče kad će da omoguće uvođenje u život ove nove ustanove parničnog procesnog prava. Pored toga, potrebno je da se republike i pokrajine i pripreme za primenu i sprovođenje ove zakonske odredbe i perduzmu razne organizacione mere koje tu primenu treba da omoguće. Potrebno je i da se institucionaliziraju mirovna veća i osposobe, i kadrovski i stručno, za vršenje ove nove funkcije. Konačno, da bi sudovi mogli da primenjuju odredbu čl. 468. Zakona o parničnom postupku, potrebno je da pribave izveštaje od svih mesnih zajednica, organizacija udruženog rada, drugih samoupravnih organizacija i zajednica o postojanju mirovnih veća na svom području.

Do sada je samo SR Slovenija predvidela početak primene ove odredbe Zakona o parničnom postupku. U čl. 59. Zakona o samoup-

minologiji, jer je poznato da spor, parnica i postupak nisu sinonimi. Spor je neslaganje dva lica o nekom građanskopravnom odnosu, građanskom subjektivnom pravu ili građanskopravnom zahtevu; najčešće predhodi parnici i predstavlja njen povod. Parnica je jedan od načina za rešavanje spora, dok je postupak delanje ili postupanje parničnih subjekata koje se sastoji od niza parničnih radnji (Detaljno o tome: *Marković, M.* — Građansko procesno pravo, knj. I, sv. 1. i 2.). Osim toga, spor, kao neslaganje, nema vrednost, ni veliku ni malu. Vrednost može da ima samo predmet spora.

⁸⁾ Videti studiju: *Pečar, Vodopivec, Uderman, Kroflič* — Mirovna veća, Ljubljana, 1968.

⁹⁾ Uradni list SR Slovenije, br. 10 od 7. 5. 1977.

¹⁰⁾ Čl. 59. str. 2. u vezi sa čl. 49. st. 2. Zakona o samoupravnim sudovima SR Slovenije.

ravnim sudovima,⁹⁾ predviđeno je da mirovna veća treba da budu ustanovljena u skladu sa novim Zakonom do 30. 6. 1978. g., a da od 1. 7. 1978. g. započne saradnja redovnog i samoupravnog suda u pravcu mirnog rešenja sporova male vrednosti.¹⁰⁾

3. U čl. 468 zakonodavac je institucionalizovao postupak za pokušaj poravnanja pred mirovnim većem u maličnom postupku.¹¹⁾ Cilj ovog postupka nije u tome da se likvidira jedan parnični predmet i rastereti parnični sud, nego da se omogući strankama da same, uz asistenciju samoupravnog suda, uredе svoje međosobne odnose i eliminišu nastali spor.

4. U čl. 468. Zakona o parničnom postupku, zakonodavac je predvideo istovremeno dva načina za rešavanje sporova male vrednosti: propisano je, pored klasičnog parničnog postupka, pod određenim uslovima i obavezan postupak za mirno rešenje spora.

Kroz ovu odredbu Zakona o parničnom postupku izražava se shvatanje da je intervencija redovnog suda u sporove male vrednosti neophodna samo ako više ne postoji nikakva mogućnost da se spor mirnim putem reši, samo kad postane očigledno da je intervencija redovnog suda jedino preostalo sredstvo za saniranje poremećenih uzajamnih odnosa parničnih stranaka. U nastojanju da se intervencija redovnog suda svede na najnužniju meru, i to samo u slučajevima u kojima je njegova aktivnost neophodna, zakonodavac je kombinovao dva različita metoda za rešavanje sporova i predvideo postupak za mirno rešenje spora koji je interpolirao u klasični postupak pružanja pravne zaštite. Iako je tužilac već izabrao jedan postupak za zaštitu svojih prava, jedan od načina za rešavanje sporova — postupak pred redovnim sudom — zakonodavac je dao prevagu metodu mirnog rešenja spora pred samoupravnim sudom nad klasičnim metodom pružanja pravne zaštite i propisao privremeno obustavljanje parnične delatnosti radi pokušaja poravnanja pred mirovnim većem. Time je, istovremeno, u skladu sa idejom o podružtvljavanju sudske funkcije, izrazio i nastojanje da se delatnost samoupravnih sudova proširi u odnosu na delatnost redovnih sudova.

5. Prema čl. 468. Zakona o parničnom postupku, za klasični parnični postupak nadležan je redovni sud pred kojim je, uostalom, i bio pokrenut parnični postupak, dok je za sprovođenje postupka radi mirnog rešenja spora zakonodavac predvideo nadležnost mirovnog veća.

Redovni sud je dužan da privremeno obustavi parničnu delatnost i da obavezno uputi, pod određenim uslovima, predmet male vrednosti mirovnom veću koje je nadležno da sprovede postupak radi pokušaja poravnanja. Uvođenjem obaveznog postupka radi pokušaja poravnanja pred mirovnim većima u stvarima male vrednosti, zakonodavac je izvršio značajne izmene u našem pravnom sistemu. Postupak pred mirovnim većem, od njihove pojave pedesetih godina¹²⁾ pa

¹¹⁾ U Zakonu o krivičnom postupku (donet je 24. 12. 1976, Sl. 1. SFRJ 4/77), u čl. 445. predviđeno je postupak za upućivanje privatne tužbe mirovnom veću radi pokušaja mirenja.

¹²⁾ Prvi put se mirovna veća pominju u našem pravnom sistemu 1953. g. u Uredbi o upravljanju stambenim zgradama. U literaturi se, najčešće, uzima kao početak mirovnih veća Opšti zakon o stambenim zajednicama iz 1959. g. Ta-

sve do danas, karakterisala je dobrovoljnost. Strankama je bilo prepušteno da slobodno odluče da li će svoj spor izneti pred mirovno veće i rešiti ga, uz njegovu pomoć, mirnim putem. Odredbom čl. 468. Zakona o parničnom postupku, zakonodavac je pretvorio postupak pred mirovnim većem u obavezan postupak. Time je zakonodavac, istovremeno, propisao i obaveznu stvarnu nadležnost mirovnih veća — propisao je određenu funkciju koju treba da vrši ovaj samoupravni sud i odredio mu (posredno) neposredni zadatak.

Ovakav način određivanja stvarne nadležnosti jednom od samoupravnih sudova izazvao je izvesne dileme.¹³⁾ Postavlja se, naime, pitanje da li je zakonodavac postupio u skladu sa Ustavom SFRJ, kad je na ovaj način odredio nadležnost mirovnog veća.

Poznato je da određivanje nadležnosti sudova spada u zakonodavnu kompetenciju socijalističkih republika i pokrajina,¹⁴⁾ osim nadležnosti Saveznog suda, vojnih sudova i nadležnosti sudova udruženog rada, čiju je nadležnost odredio sam Ustav. Federacija nije ovlašćena da svojim zakonima određuje stvarnu nadležnost mirovnih veća, jer ovi samoupravni sudovi ne spadaju u savezne provosudne organe. Pored toga, iako Ustav u čl. 224 predviđa da građani rešavanje pojedinih sporova o pravima kojima slobodno raspolažu mogu sporazumno poveriti mirovnim većima, Zakon o parničnom postupku je predvideo obavezno upućivanje predmeta male vrednosti mirovnim većima radi pokušaja poravnanja, bez obzira na to da li su stranke pristale na to ili nisu i što je očigledno da su izabrale postupak pred redovnim a ne pred samoupravnim sudom.¹⁵⁾

6. U čl. 468. Zakona o parničnom postupku predviđen je poseban slučaj obustavljanja parnične delatnosti. Ukoliko budu ispunjeni uslovi iz čl. 468. Zakona, redovni sud mora da obustavi parničnu delatnost iako glavna stvar nije autoritativno raspravljena i da obavezno uputi predmet mirovnom veću. U trenutku obustavljanja parnične delatnosti neizvesno je da li će to obustavljanje biti privremeno ili definitivno. Sudbina otpočete parnice zavisi od rezultata postupka radi pokušaja poravnanja. Ukoliko mirovno veće sa uspehom okonča postupak za pokušaj poravnanja, postupak pred redovnim sudom se definitivno obustavlja: spor je rešen mirnim putem i otpada potreba za daljim pružanjem pravne zaštite po pravilima parničnog postupka. Ukoliko postupak pred mirovnim većem ne uspe, obustavljanje parnične delatnosti je bilo privremeno: sud, parnični sud, nastavlja sa postupkom. Deo postupka koji je bio sproveden do momenta kad je predmet upućen mirovnom veću spaja se u jednu celinu sa delom postupka koji dolazi od momenta nastavljanja postupka — od momenta kad je protekao rok u kome je trebalo spor rešiti mirnim putem odn. pošto je mirovno veće izvestilo parnični sud da postupak radi pokušaja poravnanja nije uspeo:

ko npr. *Lazarević, A.* — Osnovi na građanskata sudska postapka, Skopje, 1968, str. 39. Suprotno: *Čalića, B.* — Mirovna veća kao oblik podružtvljavanja sudske funkcije, Narodna uprava, 1—2/68, 8. str.

¹³⁾ Detaljno o tome: *Triva, Belajec, Dika* — Novo parnično procesno pravo, Zagreb, 1977, str. 170.

¹⁴⁾ Čl. 14. Ustavnog zakona za sprovođenje Ustava SFRJ.

¹⁵⁾ Detaljno o tome: *Triva, Belajec, Dika*, op. cit. str. 169—171.

Privremeno obustavljanje parnične delatnosti javlja se u tri vida: kao prekid postupka, kao mirovanje postupka i kao zastajanje sa postupkom.

Privremeno obustavljanje parnične delatnosti radi upućivanja predmeta male vrednosti mirovnom veću radi pokušaja poravnanja predstavlja poseban slučaj zastajanja sa postupkom. Međutim, Zakon o parničnom postupku nigde nije odredio niti je nagovestio dejstva ove vrste obustavljanja parnične delatnosti. To, nesumnjivo, izaziva određena pitanja i dovodi do određenih dilema, koje bi trebalo rešiti.

7. Čl. 468. Zakona o parničnom postupku obavezuje sud da uvek, bez izuzetka, kad su ispunjeni potrebni uslovi, obustavi parničnu delatnost i uputi predmet male vrednosti mirovnom veću radi pokušaja poravnanja. Poznato je, međutim, da je svaki pokušaj poravnanja beskorisan ako tužilac insistira da tuženi striktno ispuni svoju materijalnopravnu obavezu ili ako tuženi negira postojanje tužiocovog materijalnog zahteva. U momentu kad redovni sud upućuje predmet mirovnom veću, sudu nije poznato buduće držanje stranaka, jer nije imao nikakvog kontakta sa njima. Zato se i može dogoditi da se upućivanjem predmeta male vrednosti mirovnom veću, parnica u stvarima male vrednosti odugovlači, iako je malični postupak projektovan sa ciljem da se postupak ubrza i pojeftini a strankama pruži efikasna pravna zaštita.

8. Prema čl. 468. Zakona o parničnom postupku, parnični sud treba da obustavi parničnu delatnost radi pokušaja poravnanja pred mirovnim većem. Međutim, postavlja se pitanje, da li će redovni sud biti dužan da uputi predmet mirovnom veću i onda kad je tužilac pre pokretanja parničnog postupka već pokušao mirno rešenje spora pred mirovnim većem?

Zakon o parničnom postupku nije predvideo ovakvu mogućnost. Međutim, Zakon o samoupravnim sudovima SR Slovenije, u čl. 50. st. 2, predviđa da mirovno veće može, na zahtev predlagača, da potvrdi da poravnanje pred mirovnim većem nije uspelo ako protivna strana ne dođe pred mirovno veće, ne pristane na posredovanje mirovnog veća radi pokušaja poravnanja, kao i kad postupak poravnanja ne uspe.

Postavlja se pitanje, da li je redovni sud dužan da uputi predmet mirovnom veću radi pokušaja poravnanja i onda kad tu tužilac uz tužbu priloži izveštaj mirovnog veća da postupak za pokušaj poravnanja nije uspeo? Ukoliko je pokretanju parnice već predhodio postupak pred mirovnim većem, ne bi bilo celishodno obustavljati parničnu delatnost da bi se ponovio postupak radi pokušaja poravnanja pred mirovnim većem, jer bi se time postupak nepotrebno odugovlačio. Mali su izgledi da bi se stranke poravnale ako ih redovni sud uputi pred mirovno veće. Oim toga, i sam sud je dužan da pokuša da poravnane stranke sve do zaključenja glavne rasprave.

9. U stavu 2. čl. 468. Zakona o parničnom postupku predviđeni su uslovi pod kojima je redovni sud dužan da obustavi parničnu delatnost radi pokušaja poravnanja pred mirovnim većem. Da bi sud u smislu čl. 468. Zakona o parničnom postupku uputio predmet mirov-

nom veću, potrebno je da je u pitanju spor male vrednosti, da se radi o određenoj fazi postupka i da su ispunjeni posebni uslovi koje Zakon predviđa.

O stvarima male vrednosti, za koje je propisan poseban postupak, radi se:

— kad se tužbeni zahtev odnosi na potraživanje u novcu koje ne prelazi iznos od 1.000 dinara;

— kada se tužbeni zahtev ne odnosi na potraživanje u novcu, a tužilac je u tužbi naveo da pristaje da umesto ispunjenja određenog zahteva primi određeni novčani iznos koji ne prelazi 1.000 dinara;

— kad predmet tužbenog zahteva nije novčani iznos već predaja pokretne stvari čija vrednost ne prelazi iznos od 1.000 dinara;

— kad se povodom prigovora protiv platnog naloga nastavi postupak po tužbi a vrednost osporenog dela platnog naloga ne prelazi iznos od 1.000. dinara (čl. 460 ZPP);

— kad se tužbeni zahtev u postupku pred privrednim sudom odnosi na potraživanje a novcu koje ne prelazi iznos od 5.000. dinara (čl. 502/1);

— kad se tužbeni zahtev u postupku pred privrednim sudom ne odnosi na potraživanje u novcu, a tužilac je u tužbi naveo da pristaje da primi određeni novčani iznos koji ne prelazi 5.000. dinara;

— kad predmet tužbenog zahteva u postupku pred privrednim sudom nije novčani iznos već predaja pokretne stvari čija vrednost ne prelazi 5.000. dinara.

Prema izričitoj zakonskoj odredbi (čl. 459) ne smatraju se stvarima male vrednosti sporovi o nepokretnostima, sporovi iz radnog odnosa i sporovi zbog smetanja poseda.¹⁶⁾

Redovni sud (opštinski ili privredni) koji postupa u parnici u stvarima male vrednosti, obavezno obustavlja parnicu delatnost radi upućivanja predmeta mirovnom veću u tačno određenoj fazi u toku pripremnog postupka.

Sud, pre svega, ispituje da li je tužba podnesena nadležnom sudu. Ako sud utvrdi da je tužba podnesena nenadležnom sudu, pošto se oglasi nenadležnim, i rešenje o tome poslato provnosnažno ustupiče predmet nadležnom sudu — redovnom ili samoupravnom (čl. 16. i 17. Zakona o parničnom postupku). Kad sud utvrdi da je nadležan, on ispituje tužbu u formalnom pogledu i nastoji da otkloni eventualne formalne nedostatke tužbe, a ako se ti nedostaci ne otklone, odbacuje tužbu.

Ako su ispunjeni svi formalni uslovi za vođenje parnice, pre no što zakaže ročište za glavnu raspravu, sud ispituje da li su ispunjeni posebni uslovi za privremeno obustavljanje parnične delatnosti i upućivanje predmeta mirovnom veću radi pokušaja poravnanja.

¹⁶⁾ U starom Zakonu o parničnom postupku bilo je izričito regulisano da se u parnicama o zakonskom izdržavanju ne primenjuju pravila maličnog postupka. U tekstu novog Zakona o parničnom postupku nije predviđeno takvo ograničenje, te bi se iz toga moglo zaključiti da i za raspravljanje ovih sporova važi sumaran postupak. Kako ova materija spada u zakonodavnu kompetenciju republika i pokrajina, treba očekivati da one svojim propisima isključe primenu ovog posebnog postupka u alimentacionim parnicama.

Da bi predmet male vrednosti bio upućen mirovnom veću radi pokušaja poravnanja, potrebno je da budu ispunjeni sledeći uslovi:

- da su obe stranke fizička lica;
- da oba parničara imaju prebivalište odn. boravište na području iste opštine;
- da su obe stranke zaposlene u istoj organizaciji udruženog rada, drugoj samoupravnoj organizaciji ili zajednici u kojoj postoji mirovno veće.

Pod uslovom da su obe stranke fizička lica i da imaju prebivalište ili boravište na području iste opštine ili su zaposleni u organizaciji udruženog rada u kojoj je formirano mirovno veće,¹⁷⁾ parnični sud obavezno, ne tražeći pristanak stranka, obustavlja parničnu delatnost i parnični predmet male vrednosti upućuje nadležnom mirovnom veću.

Postavlja se, međutim, pitanje, koje će mirovno veće biti nadležno? Na području jedne opštine može da postoji više mirovnih veća jer ona mogu da se obrazuju u svakoj mesnoj zajednici ili za delove mesne zajednice, a stranke mogu da pripadaju raznim mesnim zajednicama, iako imaju prebivalište ili boravište na području iste opštine. Osim toga, parničari mogu da budu zaposleni u istoj organizaciji udruženog rada, ali da rade u raznim osnovnim organizacijama udruženog rada koje su formirale svoja mirovna veća.

Sledeća pravila opšteg parničnog postupka o opštoj mesnoj nadležnosti, jedno od rešenja bi nesumnjivo bilo to da se predmet upućuje mirovnom veću na čijem području tuženi ima prebivalište ili boravište, analogo procesnom pravilu o opštoj mesnoj nadležnosti redovnih sudova. Očigledno je, da u čl. 468. Zakona o parničnom postupku nedostaje odredba koja bi bliže opredelila nadležnost jednog od niza mirovnih veća koja mogu da se uspostave, onako kao što je to precizirano u čl. 445. str. 3 Zakona o Krivičnom postupku.¹⁸⁾

Na osnovu stilizacije čl. 468. st. 2. Zakona o parničnom postupku možemo da zaključimo da u velikom broju maličnih predmeta sud neće biti dužan da uputi predmet mirovnom veću radi pokušaja poravnanja jer u nizu slučajeva stranke nemaju prebivalište odn. boravište na području iste opštine. To znači da svi malični predmeti neće imati isti tretman: samo u izvesniom broju slučajeva dolaziće do upućivanja predmeta mirovnim većima. Ovakav nejednak tretman stranaka uslovljen je principom ekonomičnosti postupka. Smatra se, nai-

¹⁷⁾ Pošto je Ustav predvideo da su mesna zajednica i osnovna organizacija udruženog rada osnovne ćelije društva u kojima se zadovoljavaju lični, zajednički i opšti društveni interesi, smatra se da u njima treba da se formiraju i funkcionišu mirovna veća kao samoupravni sudovi koji su najbliži građanima i radnim ljudima. Međutim, još uvek postoje dileme o tome da li mirovna veća treba formirati i u Organizacijama udruženog rada, bez obzira što su savezni zakoni predvideli obaveznu nadležnost ovih mirovnih veća. Za razliku od zakona u SR Hrvatskoj i SR Sloveniji, u SR Srbiji je zasada predviđeno da se mirovna veća osnivaju samo u mesnim zajednicama ili za delove mesnih zajednica.

¹⁸⁾ U čl. 445. st. 3. Zakona o krivičnom postupku predviđeno je da se privatna tužba upućuje mirovnom veću na čijem području privatni tužilac ili okrivljeni ima prebivalište ili boravište.

me, da je ova odredba u Zakonu o parničnom postupku u skladu sa principom procesne ekonomije jer predviđa postupak pred mirovnim veću samo u slučaju kad je mirovno veće podjednako dostupno parničarima. U protivnom to bi bitno uticalo na troškove postupka.¹⁹⁾

10. Kako se i u postupku pred privrednim sudom primenjuju pravila maličnog postupka, postavlja se pitanje, da li je i privredni sud dužan da obustavi parnične delatnosti i da uputi predmet mirovnom veću radi pokušaja poravnanja?

Zakon o parničnom postupku izričito predviđa upućivanje predmeta mirovnom veću samo u odredbama o redovnom postupku u stvarima male vrednosti. Iz toga što se Zakon poziva na čl. 458. moglo bi se zaključiti da odredba o obaveznom upućivanju predmeta mirovnom veću važi samo za sudove opšte nadležnosti, a ne i za privredne sudove.

Međutim, u čl. 468. Zakona o parničnom postupku propisano je da se u postupku pred privrednim sudovima primenjuju ostale odredbe Zakona o parničnom postupku ukoliko u posebnim odredbama nije što drukčije propisano. Osim toga, privredni spor male vrednosti razlikuje se od spora male vrednosti iz čl. 458. Zakona o parničnom postupku samo po visini vrednosti predmeta spora, te se može zaključiti da će i u ovom postupku doći do upućivanja predmeta mirovnom veću onda kad su parničari fizička lica.²⁰⁾

11. Kad se tužbom traži osuda tuženog na plaćanje dospеле novčane obaveze koja ne prelazi iznos od 1.000 dinara, a takvo dospelo potraživanje se dokazuje verodostojnom ispravom, ispunjeni su uslovi i za primenu mandatnog postupka i za primenu maličnog postupka. Zakon ne daje odgovor koji od ova dva posebna postupka ima prioritet. Imajući u vidu karakteristike i ciljeve i jednog i drugog postupka, možemo da zaključimo da se prvenstveno primenjuju pravila mandatnog postupka. Mandatni postupak je propisan za sticanje u kojima se predpostavlja da između tužioca i tuženog ne postoji spor ni o činjenicama ni o pravu, kad treba samo da se omogući da se tužiočevo potraživanje konstatuje sudskom odlukom koja će, ukoliko bude potrebno, predstavljati izvršni naslov. Malični postupak upravo pretpostavlja postojanje spora među strankama i zato je predviđeno upućivanje predmeta mirovnom veću radi pokušaja poravnanja, radi eventualnog mirnog rešenja spora.

Postavilo se pitanje²¹⁾ da li je sud dužan da uputi predmet mirovnom veću radi pokušaja poravnanja u postupku povodom prigovora protiv platnog naloga pre no što zakaže ročište za glavnu raspravu?

Čini se da u ovoj situaciji ne bi imalo mesta primeni čl. 468 Zakona o parničnom postupku iz sledećih razloga:

Pre svega, predmet se upućuje mirovnom veću radi pokušaja poravnanja samo dok nema odluke o glavnoj stvari. Posredovanje ima mesta sve dok nema odluke. U čl. 468. izričito je predviđeno da se predmet upućuje mirovnom veću pošto sud uvidi da su ispunjeni us-

¹⁹⁾ Videti: *Jenković i dr.* — Komentar Zakona o parničnom postupku, Beograd, 1977, str. 550.

²⁰⁾ Tako i *Triva, Belajac, Dika*, op. cit., loc. cit.

²¹⁾ *Triva, Belajac, Dika*, idem.

lovi za otvaranje postupka — da je nadležan i da nema formalnih nedostataka. Znači, sud ne bi mogao ča uputi predmet mirovnom veću radi posredovanja u nekoj kasnijoj fazi postupka. Kako u ovom slučaju već postoji odluka suda, sud ne bi mogao da uputi predmet mirovnom veću radi posredovanja.

U čl. 460. Zakona o parničnom postupku predviđena je primena malične umesto redovne parnične procedure u nastavku postupka povodom prigovora protiv platnog naloga ako je u pitanju predmet male vrednosti. Pošto sud nije odbacio prigovor protiv platnog naloga, kao neblagovremen, nepotpun ili nedozvoljen, predsednik veća je dužan da preduzme radnju koja je propisana zakonom: da zakaže ročište za raspravljanje o sudbini plantog naloga.

Kako u nastavku postupka, koji je izazvan prigovorom protiv platnog naloga treba da bude odlučeno o sudbini platnog naloga, izgleda da nema mesta obustavljanju parnične delatnosti radi pokušaja poravnania pred mirovnim većem.

12. Redovni sud je dužan da privremeno obustavi parničnu delatnost da bi se sproveo postupak radi mirnog rešenja spora. Da bi omogućio mirovnom veću da obavi posao za koji je nadležan, redovni sud mora da uputi predmet mirovnom veću. Međutim, u Zakonu se kaže da redovni sud *ustupa* tužbu mirovnom veću.²²⁾ Očigledno je da je izraz „ustupiti” u ovom slučaju pogrešno upotrebljen.

Ustupanje predmeta drugom (nadležnom) sudu je sudska parnična radnja kojom se određeni predmet dostavlja nekom drugom (stvarno, mesno ili funkcionalno) nadležnost redovnom ili samoupravnom sudu, po pravnosnažnosti rešenja o nenadležnosti. Dakle, samo nenadležni sud ustupa predmet nadležnom sudu jer koji sud nije nadležan nije ovlašćen da meritorno rešava o sporu. Ustupanje tužbe je definitivno, tako da sud koji je ustupio tužbu drugom sudu više ne može da dođe u situaciju da rešava, da odlučuje o njoj.

Dedovni sud može da „ustupi tužbu” mirovnom veću radi pokušaja poravnania samo ako je nadležan i ako se oglosio nadležnim, a podizanjem tužbe pred nadležnim sudom, trajno je zasnovan nadležnost za rešenje spora. Osim toga, parnični sud je dužan da donosi raznovrsne odluke iako je tužbu „ustupio” mirovnom veću. Zavisno od rezultata postupka pred mirovnim većem, parnični sud donosi: rešenje o nastavljanju postupka, odlučuje o zakazivanju ročišta i o dostavljanju tužbe tuženom, donosi rešenje o odbacivanju tužbe i rešenje o obustavljanju postupka. Može se dogoditi da mirovno veće kome je predmet „ustupljen” ne sprovede postupak, tako da se spor ne reši mirnim putem. Da je parnični sud ustupio tužbu mirovnom veću, on ne bi nikako mogao da ponovo otvori postupak, i da nastavi sa parničnom delatnošću. Zato možemo da zaključimo da se ipak ne radi o „ustupanju tužbe” već o upućivanju predmeta mirovnom veću radi pokušaja poravnania.²³⁾

²²⁾ Isti izraz je upotrebljen i u čl. 445. st. 1. i 2. Zakona o krivičnom postupku, koji predviđa sličan institut u krivičnom postupku.

²³⁾ Treba primetiti da je u st. 3 čl. 445. Zakona o krivičnom postupku upotrebljen izraz „uputiti”.

13. U Zakonu se kaže da „sud dostavlja tužbu mirovnom veću” a da mirovno veće šalje sudu samo izveštaj o rezultatu sprovedenog postupka, mada je moguće da mirovno veće ne pošalje sudu nikakav izveštaj.

Ako bi sud dostavio tužbu mirovnom veću, uputio bi mirovnom veću kompletan parnični spis, a to može da izazove razne probleme u daljoj aktivnosti suda.

Pre svega, ako sud dostavi mirovnom veću ceo parnični spis, kad primi samo izveštaj od mirovnog veća, a ne i parnični predmet (spis), onda je njegova dalja delatnost paralisana: on ne može ni da odbaci tužbu, jer više nema tužbenog pismena, niti može da donese rešenje o obustavljanju postupka.

Iz teksta čl. 468. nije jasan postupak suda oko upućivanja predmeta mirovnom veću radi sprovođenja postupka za mirno rešenje spora.

Tako se, pre svega, postavlja pitanje da li sud dostavlja samu tužbu mirovnom veću ili mu samo upućuje tužbe. Kad mirovno veće ne dostavi sudu nikakav izveštaj o sprovedenom postupku za mirno rešenje spora, a sud je dužan da nastavi započeli postupak, on neće moći da zakaže ročište jer mu parnični spisi nisu vraćeni. U takvoj situaciji paralisana je dalja aktivnost sud a u postupku koji treba da bude brz i sumaran, te preostaje jedino da se zaključi da sud mirovnom veću dostavlja obaveštenje da treba da sprovede postupak radi pokušaja poravnanja, uz koja mu dostavlja kopiju tužbe.

Pošto čl. 107 st. 1. Zakona o parničnom postupku predviđa da se podnesak predaje sudu u dovoljnom broju primeraka za sud i za protivnu stranu, postavlja se pitanje da li je tužilac dužan da podnese i jedan primerak tužbe koji će eventualno biti upućen mirovnom veću? Može li sud, ukoliko ustanovi da su ispunjeni uslovi za upućivanje predmeta mirovnom veću u okviru svojih ovlašćenja o otklanjanju formalnih nedostataka moći da naloži tužiocu da podnese još jedan primerak tužbe koji bi trebalo dostaviti mirovnom veću bez obzira što to predstavlja novo odugovlačenje postupka?

Ako bi sud dostavio mirovnom veću primerak tužbe namenjen tuženom, a kasnije se ispostavi da treba nastaviti postupak, sud neće moći da zakaže ročište, jer bi uz poziv za ročište trebalo da dostavi tuženom i tužbu. Ako je sud primerak podneska namenjen tuženom poslao mirovnom veću, postavlja se pitanje da li će sud, u smislu čl. 109. st. 5. Zakona o parničnom postupku, pozvati tužioca da u određenom roku podnese dovoljan broj primeraka tužbe, i kazniti ga odbacivanjem tužbe ako to ne učini u ostavljenom roku, ili će odrediti da se tužba prepíše na trošak tužioca. Ni prva ni druga mogućnost nije prihvatljiva. U oba slučaja stranka bi na neki način bila kažnjena za nešto što nije skrivila, a postupak bi se odugovlačio. Preostaje kao jedino rešenje da se tužba prepíše na trošak suda, ukoliko bude potrebno da se postupak nastavi i zakaže ročište.

14. Čim konstatuje da su ispunjeni uslovi za pokušaj poravnanja pred mirovnim većem, sud je dužan da privremeno obustavi parnični

delatnost i omogućiti mirovnom veću da sprovede predviđeni postupak za pokušaj poravnanja. Pre no što zakaže ročište za glavnu raspravu, redovni sud je dužan da dostavi tužbu mirovnom veću.

Postupak pred mirovnim većem se sprovodi po propisima koji važe za njegov rad.

Mirovno veće je dužno da pozove stranke radi pokušaja poravnanja. Dužno je da sprovede ovaj postupak čim primi akt od redovnog suda kojim mu upućuje predmet male vrednosti radi pokušaja poravnanju i to u roku od dva meseca.²⁴⁾ Od volje stranaka zavisi da li će se odazvati pozivu mirovnog veća i pokušati da u neposrednom kontaktu, uz asistenciju i pomoć mirovnog veća svoj spor reše mirnim putem.

Propisivanjem obaveznog postupka za pokušaj poravnanja pred mirovnim većem nije narušen princip dobrovoljnosti, jer stranke nisu obavezne da dođu pred mirovno veće i uzmu učešće u ovom postupku. Od toga kako ocene svoje interese i izgleda za rešenje spora, zavisice njihovo držanje i procesno ponašanje.

15. Mirovno veće po službenoj dužnosti treba da sprovede postupak radi pokušaja poravnanja i da u roku od dva meseca od dana kad mu je tužba bila dostavljena, obavesti parnični sud kod koga je podignuta tužba o rezultatu sprovedenog postupka mirenja.

U toku postupka za mirno rešenje spora pred mirovnim većem, moguće su dve situacije: tužilac može da povuče tužbu i stranke mogu da se poravnaju.

16. U toku postupka za pokušaj poravnanja tužilac može da izjavi da povlači tužbu i da napušta pokrenuti postupak za pružanje pravne zaštite pred redovnim sudom.

Tužilac može da povuče tužbu iz nekoliko razloga:

— zato što je odlučio da za izvesno vreme ne traži pravnu zaštitu;

— zato što je odlučio da se odrekne tužbenog zahteva, od podignutog zahteva za zaštitu prava u parničnom postupku pred redovnim sudom;

— ili zato što je podignuti zahtev u međuvremenu postao bespredmetan jer je tuženi, pošto je saznao za pokretanje parničnog postupka, ispunio tužiočev materijalnopravni zahtev.

Ako tužilac povuče tužbu, mirovno veće je dužno da obavesti parnični sud o tome da bi parnični sud okončao započeti postupak, koji je privremeno bio obustavljen radi pokušaja poravnanja pred mirovnim većem.

17. Kad tužilac u parničnom postupku samo izjavi da povlači tužbu, prestaju sva dejstva podignute tužbe i smatra se da tužba nikad nije ni bila podignuta. Pošto je parnična delatnost bila obustavljena radi pokušaja poravnanja pred mirovnim većem, i parnica još uvek nije počela da teče (tužba nije bila dostavljena tuženiku) jer je pred-

²⁴⁾ U krivičnom postupku taj rok iznosi tri meseca od dana dostavljanja tužbe.

met bio upućen mirovnom veću, otpada jedina procesna posledica koju zakon vezuje za prosto povlačenje tužbe. Naime, tužilac je dužan da tuženiku naknadi parnične troškove, ukoliko do povlačenja tužbe nije došlo usled ispunjenja materijalnopravnog zahteva tužiočevog od strane tuženika posle podizanja tužbe (čl. 158. st. 1. Zakona o parničnom postupku). Ukoliko mirovno veće obavesti parnični sud da je tužilac izjavio da povlači tužbu, sud donosi rešenje kojim konstatuje da je tužba povučena i obustavlja postupak,

18. Tužilac koji je u postupku pred mirovnim većem izjavio da povlači tužbu a nije se i odrekao tužbenog zahteva, može je ponovo podići, jer se jednom povučeni zahtev može ponovo podići (čl. 193. st. 3. Zakona o parničnom postupku).

19. Podizanjem tužbe prekida se zastarelost potraživanja pod uslovom da se parnica nastavi redovno. Ali ako je tužba odbačena iz procesnih razloga, pa tužilac u roku od tri meseca ponovo podigne tužbu, smatraće se da je zastarevanje bilo prekinuto u momentu podizanja prve tužbe. No, ako je tužba bila odbačena u smislu čl. 468. Zakona zato što je tužilac povukao tužbu, a tužilac ponovo pokrene parnični postupak, jer se nije odrekao tužbenog zahteva, postavlja se pitanje da li se u ovom slučaju smatra da je zastarevanje bilo prekinuto podizanjem prve tužbe jer tad pokrenuta parnica nije bila okončana ni sudskom odlukom kojom se spor rešava ni stranačkom dispozitivnom radnjom koja po zakonu ima isto dejstvo kao i pravosnažna presuda.

20. Postavlja se i pitanje zašto je Zakon o parničnom postupku propisao da sud odbacuje tužbu kad primi izveštaj od mirovnog veća da je tužilac povukao tužbu? U redovnom postupku, povlačenje tužbe predstavlja povod za obustavljanje postupka, jer je tužilac, povlačenjem tužbe, povukao akt kojim je pokrenuo postupak pred redovnim sudom. U takvom slučaju više nema zahteva za presudu, te sud ne može da odbaci tužbu jer je, naprosto, više nema.

Međutim, odricanje od tužiočevog zahteva, uz koje se vezuje zakonska pretpostavka o povlačenju tužbe spada u krug onih stranačkih dispozitivnih radnji koje po zakonu imaju isto dejstvo kao i pravosnažne odluke, te predstavlja povod za obustavljanje parnične delatnosti i razlog za odbacivanje tužbe samo ukoliko bude ponovo pokrenut postupak među istim strankama o istom predmetu.

Ako se tužilac odrekne tužbenog zahteva, onda ta stranačka dispozitivna radnja predstavlja povod za okončanje parnične delatnosti jer je spor rešen mirnim putem.

21. I u postupku pred mirovnim većem tužilac može da povuče tužbu u celosti ili delimično. Samo ako je tužba u celosti povučena ima mesta definitivnom obustavljanju parnične delatnosti. U protivnom, postupak se nastavlja o zahtevu koji nije povučen.

22. Ukoliko mirovno veće sa uspehom obavi svoju funkciju i stranke se poravnaju, u celosti ili delimično, mirovno veće je dužno da o tome obavesti parnični sud. Kad parnični sud primi izveštaj od mirovnog veća da su se stranke poravnale, po Zakonu je dužan da donese rešenje o odbacivanju tužbe.

Pošto se po pravilima opšteg parničnog postupka tužba odbacuje samo iz formalnih razloga, od kojih je jedan i sudsko poravnanje, preostaje nam da zaključimo da je čl. 468. Zakona o parničnom postupku doneo i značajnu novinu u odnosu na karakter poravnanja zaključenog u postupku pred mirovnim većem — poravnanje zaključeno pred mirovnim većem ima karakter sudskog poravnanja.²⁵⁾

Mirovno veće je samoupravni sud koji posreduje između građana radi sporazumnog otklanjanja određene vrste sporova nastalih u njihovim međusobnim odnosima. Mirovno veće je samoupravni sud i poravnanje zaključeno pred njim ima karakter sudskog poravnanja. Kako sudsko poravnanje ima isto dejstvo kao i pravnosnažna presuda, jer spada u onu vrstu stranačkih dispozitivnih radnji kojima sañ zakon pripisuje isto dejstvo kao i prvosnažnim sudskim odlukama, ono predstavlja okolnost koja sprečava da se tužba pred redovnim sudom uzme u postupak, da se parnični postupak otvori, razvije i okonča presudom. Mirno rešenje spora čini izlišnim stavljeni zahtev za presudu i predstavlja sredstvo za okončanje parničnog postupka. Ukoliko je postupak pred mirovnim većem okončan poravnanjem stranaka, očigledno je da više nema spora, te nema ni pravnozaštitne potrebe za vođenje parnice, pa samim tim ni za donošenje presude. Zato je redovni sud dužan da odbaci tužbu.

Pošto je odbacivanjem tužbe prestala da postoji inicijalna parnična radnja, radnja kojom je bio pokrenut parnični postupak, parnični sud će biti dužan da donese i rešenje kojim će konstatovati da je parnični postupak definitivno obustavljen.²⁶⁾ Ovakva odluka je neophodna jer se parnični postupak uvek okončava samo sudskom radnjom — sudskom odlukom.²⁷⁾

23. U postupku pred mirovnim većem stranke mogu da se poravnanju u celosti ili delimično. Ukoliko je zaključeno delimično poravnanje, onda se obustavlja postupak samo o zahtevu o kome su se stranke poravnale, dok se o ostalim zahtevima postupak nastavlja pred redovnim sudom.

24. Kad mirovno veće izvesti redovni sud da pokušaj poravnanja nije uspeo ili kad u propisanom roku sud ne primi nikakav izveštaj od mirovnog veća, sud je dužan da nastavi parnični postupak po službenoj dužnosti. Parnični postupak će nastaviti da se razvija kao da parnična delatnost nije ni bila obustavljena; na deo postupka koji je sproveden do momenta obustavljanja postupka nadovezaće se deo koji dolazi od momenta nastavljanja parnične aktivnosti i parnica će u daljem toku egzistirati kao jedna jedinstvena celina.

25. Upućivanje predmeta mirovnom veću radi pokušaja poravnanja ne oslobađa redovni sud dužnosti da pokuša da poravna stranke u nastavku postupka.

Međutim, između postupka radi pokušaja poravnanja pred mirovnim većem i postupka radi pokušaja poravnanja parničnog suda

²⁵⁾ Tako i *Triva, Belajac, Dika*, op. cit. loc. cit.

²⁶⁾ Kad sud donese rešenje o definitivnom obustavljanju parnične delatnosti, sva procesna i materijalnoppravna dejstva podizanja tužbe otpadaju, kao da nikač nisu ni nastala.

²⁷⁾ *Marković, M.* — Građansko procesno pravo, sv. 2, Niš, 1977, str. 221.

postoje razlike, iako je zadatak isti: eliminisanje spora iz međusobnih odnosa parničara. U toku cele parnice sud je dužan da strankama ukazuje na mogućnost i korisnost poravnanja, jer pokušaj poravnanja spada u mere (radnje) upravljanja parnicom. (čl. 321. Zakona o parničnom postupku). Parnični sud je dužan da pokuša da poravna parničare i kad postupak radi pokušaja poravnanja pred mirovnim većem nije uspeo.

Parnični sud treba da postupa krajnje taktično da bi ostvario svoj zadatak u cilju mirnog rešenja spora. Za razliku od mirovnog veća, kome je upućen predmet radi pokušaja poravnanja, i koje mora po njemu da postupa da bi u roku od dva meseca okončalo postupak, parnični sud pokušava da poravna stranke samo u situacijama u kojima ima bar malo izgleda da do poravnanja dođe. Mirovno veće pokušava poravnanje neposredno posle podizanja tužbe, dok parnični sud može da pokuša poravnanje sve do zaključenja glavne rasprave, kad se situacija dovoljno raščisti. Zato i pokušaj parničnog suda može da bude uspešniji od pokušaja poravnanja pred mirovnim većem. Za razliku od mirovnog veća, koje je dužno da u određenom vremenskom intervalu pokuša i okonča postupak za pokušaj poravnanja, parnični sud u toku celog postupka pokušava da poravna stranke. Poznato je da kod pokušaja poravnanja presudnu ulogu igra i psihološki moment.²⁸⁾ Insistiranje parničnog sudije na samom početku rasprave na mirenju može da bude i bezuspešno i štetno. Ako sudija na početku svog pokušaja da poravna stranke oseti da neće biti uspeha, on ne insistira na sklapanju poravnanja, i ostavlja da pokušaj ponovi u daljoj fazi rasprave, kad se situacija raščisti. Smatra se²⁹⁾ da je bolje da se sudija u toku rasprave vrati na pokušaj, nego da insistira u početku same parnice, jer to može da ostavi utisak kao da sudija želi da se reši jednog predmeta, da vrši pritisak na stranke da bi se oslobodio posla oko donošenja, izrade i obrazloženja odluke.³⁰⁾ Kao i u čitavoj delatnosti, od presudnog je značaja sudijino taktično ponašanje. To je i jedan od razloga koji može da omogući i objasni zašto parnični sud može bolje da uspe u pokušaju poravnanja od mirovnog veća.

26. Pošto iz samog zakona proizilazi da je poravnanje sklopljeno pred mirovnim većem sudsko poravnanje, očigledno je da ono u pogledu spora koji je poravnanjem rešen ima dejstvo kao i pravnosnažna presuda. Ono obavezuje stranke kao i pravnosnažna presuda, dok zapisnik sačinjen pred mirovnim većem predstavlja izvršni naslov.

Međutim, u zakonu nema odredaba o tome da li se, pred kim, za kojih razloga, i na koji način može pobijati poravnanje zaključeno pred mirovnim većem. Treba primetiti da dileme, koje su i dosad postojale u teoriji procesnog prava oko pobijanja sudskog poravnanja, novim zakonom nisu eliminisane.

²⁸⁾ *Marković, M.* — op. cit. str. 72.

²⁹⁾ *Ibidem.*

³⁰⁾ Tako i *Vasiljević, T.* — Komentar Zakona o krivičnom postupku, Beograd, 1977.

Posebno se postavlja pitanje da li će stranke u postupku po pravnim lekovima povodom odluka parničnog suda koje su donete na osnovu izveštaja mirovnog veća moći da napadaju poravnanje sklopljeno pred mirovnim većem?

27. U želji da podstakne proces podružtvljavanja pravosuđa, stimulira rešavanje sporova mirnim putem i afirmiše mirovna veća,³¹⁾ zakonodavac je predvideo obavezan pokušaj poravnanja pred mirovnim većima.

Mada je čl. 468. Zakona o parničnom postupku novo sredstvo za postizanje određenih procesnih i pravopolitičkih ciljeva, interesantno je da Zakon o parničnom postupku ne predviđa nikakvu sankciju za slučaj da redovni sud ne uputi predmet mirovnom veću radi pokušaja poravnanja. To je verovatno posledica činjenice što je ova odredba uneta u naš procesni sistem amandmanom, neposredno pred usvajanje zakona.

Međutim, propis iz čl. 468. spada u propise kojima se reguliše isključivo sudska delatnost, u tzv. „instrukcione propise”. Redovan sud je dužan da ustupi predmet mirovnom veću ukoliko su ispunjeni određeni uslovi. Stranka nema nikakvo procesnopravno sredstvo kojim bi naterala sud da to učini ili da ga u tome spreči. Instrukcioni propisi su upućeni isključivo sudu; oni su za sud obavezni; stranka ne može iz njih da izvuče nikakva procesna ovlašćenja.³²⁾

Ukoliko redovni sud ne uputi predmet mirovnom veću radi pokušaja poravnanja i posle sprovedenog postupka donese odluku, stranka je ne može napadati kao nepravilnu ili nezakonitu.

28. Primena čl. 468. Zakona o parničnom postupku tek predstoji, te se o rezultatima koje je donela ova nova procesna ustanova ne može još govoriti. Međutim, očigledno je da postupak pred mirovnim većem radi pokušaja poravnanja dovodi do odugovlačenja postupka koji treba da bude brz i sumaran. Ukoliko se veći broj parnica ne okonča mirnim putem u postupku pred mirovnim većem, predviđeni postupak radi obaveznog pokušaja poravnanja samo će usporavati postupak i nepotrebno ga odugovlačiti, a to nikako neće afirmisati mirovna veća.

³¹⁾ Smatra se da se mirovna veća, i pored dosadašnjih nastojanja, nisu dovoljno afirmisala odn. da su određene rezultate pokazala samo u seoskim sredinama, jer u urbanim sredinama ne postoji uzajamna povezanost članova zajednice. O tome videti kod: *Poznić, B.* — Građansko procesno pravo, 1976, str. 546, *Cvitan, V.* Stavovi Savjeta, *Naša zakonitost*, 5/75, str. 35; *Diskusija „O daljoj izgradnji i razvoju pravosuđa”, Naša zakonitost*, 5/75, str. 20, *Grbić, Č.* — Aktualna pitanja daljeg razvoja pravosuđa, *Naša zakonitost*, 11—12/77 (isti članak i u časopisu *Arhiv*, 1—2/78).

³²⁾ O instrukcionim propisima videti: *Marković, M.* — op. cit. str. 25.

Mr GORDANA STANKOVIĆ, assistant

STOPPAGE OF THE LAWSUIT ACTIVITY IN ORDER TO TRY TO SETTLE
IT IN THE COURT OF RECONCILIATION

— Symmetry —

After twenty year application of the first Law of the lawsuit proceedings of New Yugoslavia, passed in 1956, a new law of the lawsuit proceeding was passed in 1976.

In a new Law of lawsuit proceedings, author's attention was attracted by art. 468, in which the obliged stoppage of the lawsuit activity about the things of a little value in the regular court was predicted in order to send the dossier (documents) to the court of reconciliation to try to settle a quarrel.

In the art. 468 of the Law of lawsuit proceedings the legislator has instituted the attempt for the try of the settlement before the court of reconciliation. The aim of this attempt is not to liquidate a lawsuit dossier but to enable the sides to settle their mutual relation and the ensued dispute decide by themselves with the help of the self-management court.

In the effort that the intervention of the regular court should be put to the most necessary extent as for the things of a little value, and only in the cases in which its activity is really necessary, the legislator has combined two different methods for solving the disputes before two different courts. In this way, at the same time, in accordance with the idea about the socialization of the juridical function, he has also expressed his endeavour to enlarge the activity of self-management courts in relation with the activity of the regular courts.